

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Анатолій ДІБРОВА

Протокол № 11 від “16” травня 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 13 від “16” травня 2024 р.

Завідувач кафедри

Наталія ШВЕЦЬ

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Економіка підприємства»

Людмила СТЕПАСЮК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка підприємства»

Факультет (ННІ) Економічний

Розробники: к.е.н., доцент Стороженко О.О.

Опис навчальної дисципліни Фінанси аграрних підприємств
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Спеціальність	051 «Економіка»	
Освітня програма	«Економіка підприємства»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	2	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття	год.	
Самостійна робота	90 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: вивчення особливостей фінансових аспектів діяльності підприємств в аграрній сфері; розробка стратегічного напрямку вивчення студентами теоретично-методичних засад формування, розподілу і використання фондів фінансових ресурсів у підприємствах АПК, виявлення чинників, що будуть сприяти збільшенню обсягів фінансових надходжень, здійснення аналізу фінансової діяльності підприємств та обґрунтування шляхів поліпшення фінансових результатів агропромислового виробництва.

Основні завдання навчальної дисципліни: опанування студентами теоретичних знань з основ фінансово-господарської діяльності підприємств аграрної сфери, ознайомлення з джерелами фінансування аграрних підприємств, особливостями взаємовідносин з банківськими установами, страховими компаніями, інвестиційними фондами, а також набуття практичних навичок у діагностиці процесів та явищ, що відбуваються у сфері фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери.

Важливим при цьому є вивчення сутності фінансових відносин і характеру їх впливу на суспільство, розкриття діючих законів функціонування аграрних суб'єктів господарювання, теоретичних засад фінансового регулювання в ринковій економіці.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- на міжнародному рівнях.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, та зовнішньоекономічної політики держави.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування

Лекція 10х
Держав?

економічних систем.

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів, висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН23. Показувати і навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення. Демонструвати і здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, поваги до різноманіття

думок, індивідуальних та і міжкультурних і відмінностей людей.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Особливості організації фінансової діяльності агропромислових підприємств»												
Основи фінансів агропромислових підприємств	13	2	1			10	10	1				9
Фінансова основа розвитку агропромислового виробництва – формування інтегрованих об'єднань	13	2	1			10	10	1				9
Фінансово-економічна діяльність підприємств АПК в сучасних умовах	19	2	2			15	15		1			14
Грошові розрахунки агропромислових підприємств	15	4	1			10	15		1			14
Разом за змістовим модулем 1	60	10	5			45	50	2	2			46
Змістовий модуль 2. «Управління фінансовими активами агропромислових підприємств»												
Формування і розподіл прибутку агропромислових підприємства	13	2	1			10	10	1				9
Фінансові аспекти використання основних засобів та інших необоротних активів агропромислових підприємств	13	4	1			8	10	1				9
Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	19	2	2			15	15		1			14
Особливості оподаткування підприємств АПК	15	2	1			12	15					15
Разом за змістовим модулем 2	60	10	5			45	50	2	1			47
Змістовий модуль 3. «Фінансовий стан, фінансове планування та фінансова санація підприємств»												
Кредитування агропромислових	13	2	1			10	10	1				9

підприємств												
Лізинг в агропромисловому виробництві	19	2	2			15	15		1			14
Фінансове планування на підприємствах АПК	13	2	1			10	10		1			9
Фінансова санація агропромислового підприємства	15	4	1			10	15	1	1			13
Разом за змістовим модулем 3	60	10	5			45	50	2	3			45
Усього годин	180	30	15			135	150	6	6			138

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи фінансів агропромислових підприємств	1
2	Фінансова основа розвитку агропромислового виробництва – формування інтегрованих об'єднань	1
3	Фінансово-економічна діяльність підприємств АПК в сучасних умовах	2
4	Грошові розрахунки агропромислових підприємств	1
5	Формування і розподіл прибутку агропромислових підприємства	1
6	Фінансові аспекти використання основних засобів та інших необоротних активів агропромислових підприємств	1
7	Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	2
8	Кредитування агропромислових підприємств	1
9	Фінансове планування на підприємствах АПК	1
10	Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	1
11	Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	2
12	Фінансова санація агропромислового підприємства	1
	Всього	15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи фінансів агропромислових підприємств	10
2	Фінансова основа розвитку агропромислового виробництва – формування інтегрованих об'єднань	10
3	Фінансово-економічна діяльність підприємств АПК в сучасних умовах	15
4	Грошові розрахунки агропромислових підприємств	10
5	Формування і розподіл прибутку агропромислових підприємства	10
6	Фінансові аспекти використання основних засобів та інших необоротних активів агропромислових підприємств	8
7	Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	15
8	Кредитування агропромислових підприємств	12
9	Фінансове планування на підприємствах АПК	10
10	Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	10

11	Фінансовий аналіз діяльності агропромислових підприємств	15
12	Фінансова санація агропромислового підприємства	10
	Всього	135

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- інші види.

6. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (тезування, анотування, рецензування, складання реферату чи доповіді);
- відео метод (дистанційний, мультимедійний, веб-орієнтований тощо);
- самостійна робота (виконання завдання);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти;
- інші види.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- презентації;
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл.1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни **R**ДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи **R**НР (до 70 балів):
R ДИС = **R** НР + **R** АТ .

8. Навчально-методичне забезпечення

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни «Фінанси аграрних підприємств» для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» (Стороженко О.О.).

10.Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Горох О.В., Скоромна О. Ю. Фінанси аграрних підприємств: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2020. 226 с.
2. Про державну підтримку сільського господарства в Україні: Закон України від 01.01.2017, підстава 1791-19 (із змінами і доповненнями)
2. Коваленко М. В., Поліщук М. М., Горячун О. В. Сучасні джерела фінансування сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*, вип. 17, 2018. С. 240-250.
3. Кручиненко, В. А. Управління фінансовими ресурсами підприємств аграрного сектора. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, (2), 2021. С. 61-69.
4. Щербань О. Г. Фінансовий результат діяльності аграрного підприємства та шляхи його забезпечення [Електронний ресурс]. Проблеми та перспективи розвитку національної економіки в умовах глобалізації : збірник наукових праць / ред. кол. : Л. В. Козак, Т. І. Галецька [та ін.]. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. С. 167-170
5. Яцух О.О. Домінанти фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія і практика. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Таврійський державний агротехнологічний університет. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2019.
6. Яцух О. О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. 467 с.

Допоміжні

1. Бабіч І.І., Патарідзе-Вишинська М.В. Загрози фінансовій безпеці аграрних підприємств України в умовах євроінтеграції. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси», вип. 16(61), 2019. С. 5-18.
2. Біляк Ю. В. Особливості фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства в загальній системі АПК. *Агросвіт*. 2019. № 3. С. 24–29.
3. Виклюк М. Фінансовий потенціал агропромислових підприємств у контексті реалізації державної фінансової політики. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2017. Вип. 44(2). С. 64-70.
4. Грицаєнко Г. І., М. І. Грицаєнко. Екологічні інвестиції як пріоритетний напрямок розвитку аграрної сфери економіки. *Науковий вісник Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2021. Вип. 11, Т. 1. С.12-21
5. Держпідтримка аграріїв 2020. Кредити, тваринництво, фермерство, техніка, садівництво. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/694-derjpidtrimka-agrariyiv-2020-krediti-tvarinnitstvo-fermerstvo-tehnika-sadivnitstvo>
6. Дудка О.І. Механізми державного регулювання розвитку аграрного сектору України: дис. кандидата наук (доктора філософії) з державного управління : 25.00.02 – механізми державного управління. К., 2017. 174 с
7. Жмурко І. В. Особливості страхування в аграрному секторі. *Гроші, фінанси і кредит*, вип. 21, 2018. С. 267-270.
8. Козяр Н.О. Сучасний стан та перспективи використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 54- 60
9. Кубай О.Г., Деніга Ю.В. Диверсифікація діяльності як фактор збалансованого розвитку аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 85-92.
10. Кубай О. Г., Заставнюк О. А. Удосконалення фінансово-економічної безпеки в системі антикризового управління аграрного підприємства. *Агросвіт*. 2022. № 4. С. 68–78
11. Левандівський О. Т. Інвестиції сільськогосподарських підприємств. *Вісник Прикарпатського університету*. Серія: Економіка. Івано-Франківськ. 2019. Випуск 14. С. 92 – 95.
12. Мельник О.І., Молчанова Т.В., Вrabіє Н.В. Особливості розробки антикризових програм діяльності сільськогосподарських підприємств. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук "Modern Economics"*. 2018. № 12. С. 146-151
13. Муляр Т.С. Імплементация методик та моделей діагностики кризового стану в практику аграрних підприємств. *Економіка та держава*. 2017. № 4. С. 41-45.
14. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Котляров В. О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності агропромислових формувань: монографія. Київ: ДП “Вид. Дім “Персонал”, 2018. 344с.
15. Пріб К.А. Практика антикризового управління в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 51-

59.

16. Свиноус Н. І. Роль і місце інвестицій у відтворювальному процесі сільськогосподарських підприємств Агросвіт. 2020. № 13-14. С. 96-103.
17. Смик Р. Ю. Інвестиції у аграрному секторі економіки України. *Інтелект XXI*. 2020. № 1. С. 127-130.
18. Трусова Н. В. Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання аграрної галузі. Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2017. 245 с.
19. Шинькович А.В. Сутнісні характеристики антикризового управління агроформувань. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 7. С. 66-73.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html>
3. Сільське господарство України: статистичний збірник. 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/09/zb_sg_20.pdf
4. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. Електронний ресурс. URL: <https://forinsurer.com>
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики. Електронний ресурс. URL: <https://minagro.gov.ua/>